

Sygn. akt VI U 382/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 kwietnia 2015 roku

Sąd Rejonowy w Gliwicach VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR Grzegorz Tyrka
Protokolant:	stażysta Monika Rzepka

po rozpoznaniu w dniu 7 kwietnia 2015 roku w Gliwicach

na rozprawie

sprawy P. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o zwrot nienależnie pobranego zasiłku chorobowego

na skutek

odwołania P. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 6 sierpnia 2014 roku, nr (...) -ZASo

zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. w ten sposób, że uznaje, iż P. P. nie jest zobowiązany do zwrotu nienależnie wypłaconego zainteresowanej J. R. zasiłku chorobowego za okres od dnia 3 grudnia 2012 roku do dnia 23 kwietnia 2013 roku wraz z odsetkami.

SSR Grzegorz Tyrka

VI U 382/14

UZASADNIENIE

Odwołujący P. P. domagał się zmiany zaskarżonej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. z dnia 6 sierpnia 2014 roku poprzez uznanie, że nie jest zobowiązany do zwrotu nienależnie wypłaconego J. R. zasiłku chorobowego za okres od dnia 3 grudnia 2012 roku do dnia 23 kwietnia 2013 roku wraz z odsetkami.

Na uzasadnienie podano, że decyzja organu rentowego jest krzywdząca i niezgodna z prawem. Odwołujący wskazał, że w świetle art. 84 ust. 2 i 6 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2013 roku, poz. 1442 ze zm.) organ rentowy winien w pierwszej kolejności dochodzić zwrotu świadczenia od osoby, której świadczenie to wypłacono. Powołując się na orzecznictwo odwołujący podniósł, że obowiązek zwrotu

wypłaconych nienależnie świadczeń z ubezpieczeń społecznych obciąża płatnika składek w myśl art. 84 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych tylko wówczas, gdy ich pobranie spowodowane zostało przekazaniem przez niego nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość, a jednocześnie brak jest podstaw żądania takiego zwrotu od osoby, której faktycznie świadczenia te wypłacono, bowiem nie można uznać, że pobrała je nienależnie w rozumieniu art. 84 ust. 2 ustawy.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie na swoją rzecz od odwołującego poniesione koszty zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na uzasadnienie podano, że dopiero w razie braku wystąpienia przesłanek ujętych w art. 84 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych występuje możliwość domagania się zwrotu nienależnych świadczeń od płatnika świadczeń. Tymczasem wbrew twierdzeniom odwołującego nie ma podstaw do uznania, żeby uznać J. R. jako osobę zobowiązaną do zwrotu wypłaconego zasiłku chorobowego. Wszystkie bowiem oświadczenia będące podstawą wypłaty zasiłku chorobowego w okresie objętym sporem składał odwołujący.

Postanowieniem z dnia 29 stycznia 2015 roku wezwano do udziału w sprawie w charakterze strony zainteresowanej J. R..

Wartość przedmiotu sporu została ustalona przez odwołującego na kwotę 6 128 zł.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Bezsporne w sprawie było, że dnia 1 września 2012 roku odwołujący zawarł z zainteresowaną umowę o pracę na czas określony do dnia 31 sierpnia 2014 roku. W związku z tą umową odwołujący zgłosił zainteresowaną do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych od dnia 1 września 2012 roku. Od dnia 31 października 2012 roku zainteresowana była niezdolna do pracy i przebywała na zwolnieniu lekarskim. Z wnioskiem o wypłatę zainteresowanej zasiłku chorobowego wystąpił odwołujący jako płatnik składek.

Za okres od dnia 3 grudnia 2012 roku do dnia 23 kwietnia 2013 roku organ rentowy wypłacił zainteresowanej zasiłek chorobowy w łącznej kwocie 6 127,30 zł.

Decyzją z dnia z dnia 15 kwietnia 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. ustalił, że zainteresowana jako pracownik odwołującego nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 1 września 2012 roku.

Decyzją z dnia 1 lipca 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził brak u zainteresowanej prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 3 grudnia 2012 roku do dnia 23 kwietnia 2013 roku oraz odmówił jej prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres od dnia 24 kwietnia 2013 roku do dnia 8 października 2013 roku.

Zaskarżoną decyzją z dnia 6 sierpnia 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. zobowiązał odwołującego do zwrotu nienależnie wypłaconego zainteresowanej zasiłku chorobowego za okres od dnia 3 grudnia 2012 roku do dnia 23 kwietnia 2013 roku wraz z odsetkami w łącznej kwocie 7 228,38 zł (należność główna w kwocie 6 127,30 zł plus odsetki w kwocie 1 101,08 zł).

Prawomocnym wyrokiem z dnia 20 maja 2014 roku (sygn. akt VIII U 3351/13) Sąd Okręgowy we Wrocławiu oddalił odwołanie zainteresowanej od decyzji organu rentowego z dnia 15 kwietnia 2013 roku.

/dowód z: akt organu rentowego; akt Sądu Okręgowego we Wrocławiu w sprawie VIII U 3351/13/.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie P. P. zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie art. 84 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2013 roku, poz. 1442 ze zm.) – zwaną ustawą systemową – jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami, o których mowa w ust. 1, obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot.

Art. 84 ust. 1 ustawy systemowej wskazuje, że do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia z ubezpieczeń społecznych obowiązana jest osoba, która nienależnie świadczenie pobrała. Świadczenie nienależnie pobrane powinno być zwrócone wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego.

Natomiast za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania,
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia (art. 84 ust. 2).

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 czerwca 2008 roku, w sprawie I UK 376/07, opublikowany w OSNP z 2009 roku, Nr 21-22, poz. 295, między innymi wskazał, że obowiązek zwrotu wypłaconych nienależnie świadczeń z ubezpieczeń społecznych obciąża płatnika składek w myśl art. 84 ust. 6 ustawy systemowej tylko wówczas, gdy ich pobranie spowodowane zostało przekazaniem przez niego nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość, a jednocześnie brak jest podstaw do żądania takiego zwrotu od osoby, której faktycznie świadczenia te wypłacono, bowiem nie można uznać, że pobrała je nienależnie w rozumieniu art. 84 ust. 2 tej ustawy. Podobne stanowisko zostało zajęte w wyroku z dnia 17 stycznia 2012 roku, w sprawie I UK 194/11 (niepublikowany), w którym Sąd Najwyższy trafnie uznał, że obowiązek zwrotu wypłaconych nienależnie świadczeń z ubezpieczeń społecznych obciąża płatnika składek tylko wówczas, gdy brak jest podstaw do żądania takiego zwrotu bezpośrednio od osoby, której te świadczenia wypłacono, ponieważ nie można uznać, że pobrała je nienależnie w rozumieniu art. 84 ust. 2 tej ustawy. Zasadą wynikającą z art. 84 ust. 1 ustawy systemowej jest więc obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia przez osobę, która je pobrała.

W związku z powyższym słusznie podaje się, że płatnik składek nie jest zobowiązany do zwrotu świadczeń nienależnie pobranych przez inne osoby wówczas, gdy obowiązujące przepisy umożliwiają dochodzenie zwrotu od osoby, której świadczenie faktycznie wypłacono (art. 84 ust. 6 ustawy systemowej). Jeżeli strony umowy o pracę nie zamierzają wywołać skutku prawnego w postaci nawiązania stosunku pracy, a ich oświadczenia uzewnętrzznione umową o pracę zmierzają wyłącznie do wywołania skutku w sferze ubezpieczenia społecznego, to taka umowa jako pozorna jest nieważna (art. 83 § 1 k.c.). Okoliczność, że zgłoszenia danej osoby do ubezpieczeń społecznych dokonuje rzekomy pracodawca, nie oznacza, że rzekomy pracownik, wnioskując o świadczenia z ubezpieczeń społecznych, z powołaniem się na objęcie go takimi ubezpieczeniami w związku z zawarciem umowy o pracę, nie wprowadza świadomie w błąd organu rentowego w rozumieniu art. 84 ust. 2 pkt 2 ustawy systemowej (Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 sierpnia 2013 roku w sprawie II UK 11/13, opublikowany LEX nr 1375189).

Innymi słowy w razie zawarcia pozornej umowy o pracę, wyłącznie w celu uzyskania świadczeń na wypadek choroby i macierzyństwa, domniemany pracownik świadomie wprowadza w błąd organ rentowy żądając od niego wypłaty tych świadczeń w związku z faktycznym brakiem istnienia tytułu do objęcia go ubezpieczeniem chorobowym. W takim przypadku pracownik niewątpliwie swoim zachowaniem spełnia hipotezy norm wyrażonych w art. 84 ust. 2 pkt 2 ustawy systemowej. W konsekwencji to od pracownika organ rentowy winien żądać zwrotu nienależnie wypłaconego świadczenia.

Nadto zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c. orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej [...].

W świetle ustaleń poczynionych w sprawie VIII U 3351/13, zainteresowana nie była objęta ubezpieczeniem chorobowym, albowiem nie istniał do niego żaden tytuł. Samo zawarcie umowy o pracę nie przesądzało o nawiązaniu stosunku pracy, który jak ustalono zawarty był dla pozorów w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia chorobowego. Tym samym wypłacony zainteresowanej zasiłek chorobowy był nienależnie pobrany i organ rentowy słusznie zażądał jego zwrotu. W oparciu jednak o poczynione powyżej rozważania prawne należy zaznaczyć, że żądanie to zostało skierowane w sposób nieuzasadniony wobec odwołującego. Tymczasem adresatem zaskarżonej decyzji winna być tylko i wyłącznie zainteresowana, jako osoba, która faktycznie otrzymała zasiłek chorobowy.

Uwadze organu rentowego umknęła okoliczność, że odwołujący miałby obowiązek zwrócić wypłacony zainteresowanej zasiłek chorobowy tylko wówczas, gdy nie tylko jego pobranie spowodowane zostało przekazaniem przez odwołującego nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość, ale jednocześnie brak jest podstaw do żądania takiego zwrotu od zainteresowanej. Obie przesłanki art. 84 ust. 6 ustawy systemowej muszą zostać spełnione łącznie, aby zwrotu zasiłku chorobowego można dochodzić od odwołującego. W niniejszej sprawie organ rentowy na mocy art. 84 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy systemowej winien dochodzić roszczenia od zainteresowanej.

Mając na uwadze powyższe okoliczności faktyczne i prawne zmieniono zaskarżoną decyzję w ten sposób, że uznano, że odwołujący nie jest zobowiązany do zwrotu nienależnie wypłaconego zainteresowanej zasiłku chorobowego za okres od dnia 3 grudnia 2012 roku do dnia 23 kwietnia 2013 roku wraz z odsetkami. Należy zauważyć, że zachowanie organu rentowego było przedwczesne, bowiem w pierwszej kolejności winien zobowiązać do zwrotu nienależnego świadczenia zainteresowaną.

SSR Grzegorz Tyrka